

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АСОЦИАЦИЯ ЗА ПРИЕМНА ГРИЖА

2017 г.

ВМЕСТО ОТЧЕТ...

През 2016 година Националната асоциация за приемна грижа подкрепи 485 деца, настанени в приемните семейства-членове на единствената родителска организация на приемни родители в България.

Успяхме да дарим емоция, грижа, да споделим празници и да подкрепим приемни родители на много български изоставени деца, които живеят в своите нови семейства. Това ни прави горди и щастливи. Защото имаме приятели - най-големият телеком Мтел е наш партньор в правенето на добрини. И продължаваме заедно и през 2018 г.

Защото детското щастие зависи от отговорните възрастни.

НАШАТА ВИЗИЯ

Сигурно и истинско детство за уязвимите български деца!

НАШАТА МИСИЯ

Ние сме организация на приемни родители, която подкрепя развитието на приемната грижа чрез информиране, консултиране, застъпничество и лобиране в защита на правото на семейна грижа на уязвими деца в България.

НИЕ ПРАВИМ ТОВА КАТО:

- Информираме и консултираме приемните родители за техните права, отговорности и възможности.
- Защиатаваме правото на детето на достоен живот в семейна среда.
- Подпомагаме държавата и заинтересованите страни за развитието на приемната грижа, като правим предложения за подобряване на процеса чрез изменения в законодателството.
- Съдействаме за намаляване на регионалните дисбаланси в прилагането на приемната грижа.
- Популяризираме ползите, предизвикателствата и проблемите на приемната грижа в България.
- Популяризираме добри практики на Международната организация за приемна грижа (IFCO), в която членуваме.

ЛОБИРАНЕТО И ЗАСТЪПНИЧЕСТВОТО ЗА КАЧЕСТВЕНА ПРИЕМНА ГРИЖА В БЪЛГАРИЯ

Добър (3.80) получи държавата за развитието на приемната грижа през 2016 г.

Националната мрежа за децата, от която част е Националната асоциация за приемна грижа, издаде годишния си бележник през 2017 г., в който оценява напредъка на държавата по различни политики, които държавата е разписала, в подкрепа на децата и семействата. Развитието на приемната грижа през 2016 година е оценено с Добър (3.86). Ангажиментът на държавата да се подобрява качеството на услугите „настаняване при роднини

или близки“ и на доброволната и професионална приемна грижа, заложен в Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г., се изпълнява частично, показва анализът на експертите. В изготвянето на доклада Националната мрежа за децата включи и приемни семейства. Приемните родители смятат, че съществуващото в момента положение е база, която дава възможности, но трябва и много да се надгради. Основно предизвикателство, което не се разбира, е, че приемният родител – като човек, който се грижи за детето, настанено при него – има нужда от повече подкрепа, за да осигури най-добрата среда за детето. Приемните родители споделят трудностите в грижата за децата, настанени при тях, най-вече от гледна точка на пропуските в системата, които създават рискове за самото дете. Социалните работници от ОЗД са претоварени и често пъти не може да се разчита на тях, включително и от гледна точка на документи и административни процедури, от които зависи какво ще се случи с детето. Съдбата на детето зависи от много институции и услуги, но много често решенията за него се взимат без всички те да са обсъдили заедно кое е в най-добрия негов интерес. Участвалите в проучването приемни родители си задават въпроса защо когато за едно дете връщането в биологичното семейство се оказва неудачно и то отново трябва да бъде изведено, то не е настанено обратно в приемното семейство, в което вече е било, а отива другаде. Те споделят, че тези много и сериозни промени в живота на детето не са от полза за него. Участвалите в проучването споделят разбирането, че в последните години има все по-голям брой социални услуги, което е добре. Проблемът обаче се състои в честата смяна на специалисти, ниската им мотивация и заплащане, липсата на координация между институциите, което води не до подкрепа, а в крайна сметка – до регрес за самото дете. Приемните родители споделят, че за тях е трудно да нямат никаква информация за детето, след като е изведено от семейството, и това е понякога много демотивиращо и изтощаващо. Според приемните родители промяната в приемната грижа трябва да продължи към развиването на грижа за по-големи деца, деца в трудни ситуации, деца в конфликт със закона. Самите приемни родители определят, че изборът на приемни семейства трябва да е по-прецизен, както и да има повече и по-добре подготвени специалисти, които да подкрепят приемните родители.

Необходимо е да се работи повече за търсенето на най-подходящото приемно семейство за всяко дете. Това означава също да се търси решение за децата, настанени в приемни семейства, а не да се приеме като постоянно решение. За децата в приемна грижа да се въведат облекчения от гледна точка на здравеопазване или например, прием в детска градина. Приемните родители препоръчват да се гарантира възможността за заместваща

приемна грижа, когато на постоянния приемен родител се наложи или не може да се грижи временно за детето, но все пак връзката между него и детето да не се прекъсва окончателно, и кризисна приемна грижа за краткосрочно настаняване от седмица до месец, през което време се работи интензивно със семейството. Да се създават групи за взаимопомощ и споделяне на приемните родители.

Някои от предизвикателствата, останали без отговор през 2016 г.:

- **Подготовката на детето за предстоящото извеждане от приемното семейство (реинтеграция, осиновяване) би трябвало да се извършва по нетравмиращ за детето начин**, като се зачитат неговите нужди, воля и най-добър интерес (вкл. по начин, който не травмира и приемното семейство). Към момента, сроковете за извеждане на дете от приемното семейство не са адекватни на нуждите и интересите на детето. Извеждането става с уведомяване на приемното семейство в продължение на 3-4 срещи, понякога и без участието на приемното семейство.
- **Приемните семейства се наемат на граждански договор, а не на трудов.** От една страна - в случай, че в едно приемно семейство временно няма настанено дете, те губят всичките си доходи, не могат да се регистрират в Бюрото по труда, не могат да започнат друга работа. Отделно, приемното семейство не може да ползва болничен и право на отпуск. От друга страна, това рефлектира върху динамиката на екипните взаимоотношения професионален приемен родител/ОЗД (например, при изготвянето на планове за грижа на детето, професионалните приемни семейства не участват като активни колеги-партньори, а като страна, с която се съгласуват предвидените мерки и ангажименти). Практиката показва, че със сключването на граждански договор с приемното семейство, декларативно се приема отношения на партньорство с (не)ясно дефинирани общи цели, права и задължения. Част от приемните семейства губят сигурност и мотивация.
- **Опитът показва, че е необходимо да се въведе специализация на приемните семейства, съобразно нуждите на детето и семейството му.** Към момента, професионализацията и специализацията се разглеждат единствено през призмата на носителя на грижата (приемния родител/семейството), но не и през доставчика на приемна грижа, както и органите, които отговарят за настаняването – ОЗД и Комисията по приемна грижа, което също допринася за липсата на споделено разбиране, подходи и екипност между ключовите участници в процеса.
- **Необходимо е извеждане на базови и специализирани компетенции на специализираните приемни родители и семейства, както и на доставчиците, отделите за закрила и Комисията по приемна грижа в съответствие с профила на децата, както и формите за подкрепа на специализацията – през опита, обучението, супервизията и др.; разработване на краткосрочен и дългосрочен**

план за развиване на професионализацията и специализацията на приемната грижа, включително в рамките на „Приеми ме 2015“ г. – развитие на капацитет, нормативни промени и др.

- **През 2016 г. изработването на Единен финансов стандарт за приемната грижа бе отложено** като изпълнение и не се реализира. Разработването на такъв стандарт е от ключово значение за устойчивостта на приемната грижа след края на проект „Приеми ме 2015“ и финансирането на приемната грижа през средства от европейските програми.
- **Подобряването на услугата „приемна грижа“ чрез външни супервизия на екипите по приемна грижа и приемните семейства бе отложено и не се реализира през 2016 г.** Макар и Национална мрежа за децата да се застъпи за разработването на дългосрочен план за развитие на приемната грижа, това не се случи, а на негово място беше приет оперативен, краткосрочен план. Липсата на такъв план води до несигурност, разпокъсаност на мерките и висока вероятност отново да не бъде осигурена устойчивост през преминаване на услугата към държавно-делегирана дейност.

Националната мрежа за децата и Националната асоциация за приемна грижа дават следните препоръки за развитието на приемната грижа през 2017 г.:

- Да се работи в посока повишаване на капацитета на отделите за закрила на детето, екипите по приемна грижа и приемните семейства за организиране на извеждането на децата по нетравмиращ начин.
- Да се разработи визия и дългосрочен план за развитие на приемната грижа.
- Да се актуализират ролите в приемната грижа на различните участници, както и стандартът за качество за всяка от тези роли. Да се акцентира върху възможността отделни специалисти от Регионалните дирекции за социално подпомагане и дирекциите за социално подпомагане, включително отделите за закрила на детето, да се профилират и конкретно да отговарят за услугата „приемна грижа“.
- Да се направи дългосрочен план за развитие на приемната грижа в страната с участието на всички заинтересовани страни и обема настанявания, които тя ще поеме, на фона на поддържане на висок брой деца в грижа извън собствените си семейства в процеса на деинституционализация. Планът да интегрира различните подходи към приемната грижа – общински, областен.
- Да се повиши информираността и прозрачността на различните етапи от реализирането на дейностите по проект „Приеми ме 2015“. АСП да инвестира в изграждането на положителен образ на приемните семейства на базата на информацията, добрите практики и успехи, отчетени от проекта.

През 2017 г. приемните родители у нас се грижат основно за деца в ученическа възраст

Близо 40 на сто от децата в приемни семейства са на възраст от 6 до 14 години, 30 на сто са бебета и малки деца до 3 години, едва 10 на сто са тийнейджърите, а 20 на сто са в предучилищна възраст. Почти 2300 са децата, настанени в приемни семейства, показват данните на Агенцията за социално подпомагане към края на март 2017 г. Под половин процент са настанените в приемни семейства непридружени деца бежанци (0,13%) и децата, жертви на трафик (0,09%). Децата с увреждания са 8,6 на сто от всички приемни деца, показват още

разчетите. Децата в приемните семейства, с определен водещ риск към момента на настаняване като деца, жертви на насилие (физическо, психическо, сексуално; експлоатация на детски труд, в т.ч. просия), са 3,7% от общия брой деца под приемна грижа в страната.

По данни на регионалните дирекции за социално подпомагане за първото тримесечие броят на утвърдените приемни семейства, вписани в регистъра към 31.03.2017 г. е 2 540, като професионалните семейства са 98,7%, а доброволните – 1,3% от общия брой. В 627 приемни семейства няма настанени деца (в т.ч. 602 професионални и 25 доброволни), или 24,7% от общия брой на утвърдените приемни семейства в страната. Над средния за страната процент незаети приемни семейства са отчетели регионалните социални служби в Благоевград, Бургас, Велико Търново, Враца, Габрово, Добрич, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Пазарджик, Силистра, Сливен, Стара Загора, Търговище и Ямбол.

8 на сто от приемните семейства у нас се управляват от социалните служби, а 92 на сто – от областните екипи по приемна грижа. Общо те се грижат за близо 2300 деца, показват данните към края на март 2017 г. на Агенцията за социално подпомагане.

НАПГ пред екипите по приемна грижа в страната: Подкрепата в приемната грижа е заменена от контрол

Подкрепата на приемните семейства по проекта “Приеми ме 2015” е заменен от контрол, рестрикции и санкции, а приемните семейства се страхуват от социалните си работници. Това коментира Александър Миланов от Националната асоциация по приемна грижа по време на тридневен форум в Хисаря, посветен на изпълнението на проекта “Приеми ме 2015”, който развива приемната грижа в почти всички общини в България. Националната асоциация за приемна грижа е член на Консултативния съвет по приемна грижа към проекта. В срещата участват началници на областни екипи по приемна грижа и експерти по закрилата на децата към регионалните дирекции за социално подпомагане.

Въвеждащата обучителна програма по приемна грижа, структурирането на областни екипи, качествено регионално планиране на нуждата от приемни семейства и анализът на АСП за развитието на приемната грижа от старта на проекта “Приеми ме 2015” са само част от положителните стъпки, които се случват в процеса по управление на приемната грижа, посочи Миланов.

Според НАПГ, стои сериозният проблем с липсата на екипност и трудната комуникация между отделите за закрила на детето и екипите по приемна грижа, от което страдат приемните деца и техните семейства.

Качествената подкрепа към приемните родители е заменена от мерки за контрол и често се случва формално, коментира Александър Миланов. Той даде пример с оценките по телефона

за напредъка на настаняването на децата, както и с административното отношение и липсата на подкрепа от страна на социалните служби при конфликти в образователната или здравната система. *“Във Видин, а и не само, съществува драматичен проблем с неприемане на децата от приемни семейства в училища и детски градини, като в тази битка приемните родители са оставени сами – без подкрепата нито на общинските, нито на държавните социални работници”*, коментира Александър Миланов. Във Видин

и в страната не се случват достатъчно често и с необходимия ефект групови срещи, обучения и срещи за супервизия на приемните родители и социалните работници, което влияе пряко върху професионалното прегаряне и мотивацията на всички в процеса, стана ясно още от изложението. Авторитарното, грубо и неподкрепящо поведение от страна на държавните социални работници и на част от общинските специалисти по приемна грижа също бе част от представянето на НАПГ. Александър Миланов посочи конкретни примери за подобно поведение в общините Девин, Червен бряг, Благоевград и Варна. НАПГ коментира още липсата на подготовка на децата и приемните родители за реинтеграцията и осиновяванията, текучеството на социалните работници в ОЗД, както и необяснимият процес на заличаване на приемни родители.

“Призоваваме, като се изпълняват плановете за набирание на нови приемни родители, да не се търсят послушни детегледачи, а хора с кауза и мисия.”, заяви Миланов пред социалните работници и експертите по закрила на детето. Той припомни на участниците в срещата, че приемните родители не са само обгрижвачи, а професионалисти, които имат своето присъствие и роля в процеса на приемната грижа.

НАПГ проведе национално проучване за обществените нагласи към приемната грижа, която показва, че българите биха станали приемни родители срещу заплата и издръжка за децата – нещо, за което обвиняват приемните родители

Половината от българите биха поверили децата си на приемни родители, ако се случи инцидент с тях, показва национално допитване

В обществото е създадена изкуствена нагласа, че приемните родители отглеждат деца, само заради парите. Национално допитване, проведено през септември 2017 г.

от **изследователския център “Тренд”** по поръчка на Националната асоциация

за приемна грижа (НАПГ), с подкрепата на Мтел, показва, че 33% от безработните българи и 31% от работниците със средни възнаграждения биха станали приемни родители, ако получават заплата и издръжка за това. Проучването потвърждава изводът, че българинът би станал приемен родител, ако получи заплащане и издръжка за децата, за които се грижи – нещо, за което се обвиняват действащите приемните родители. Проучването показва още, че 23% от висшистите и 23% от завършилите средно образование биха станали приемни родители, ако получават заплата и издръжка за това.

Проучването беше представено на пресконференция в София, в която участваха приемните родители Мирослав Долапчиев, Мария Благоева, Гинка Илиева, Ваня Жекова и Елена Атанасова.

Според данните, 4% от българите биха станали приемни родители (близо 220 000 българи). Те са най-вече хора, които са между 41 и 60 години, които са отглеждали собствените си деца, с личен доход между 500 и 1000 лева, живеещи основно в областни градове и малък град.

Българите биха станали приемни родители, **ако не поемат грижа за деца с увреждания**, ако имат достатъчно време да опознаят детето, а близо 10 на сто – ако

изберат етноса на детето. 76% от българите са на мнение, че децата, лишени от родителска грижа, трябва да бъдат настанявани в приемни семейства, вместо в социални домове. Условно половин милион българи продължават да смятат, че мястото на децата в риск е в домовете.

67% от българите и 70% от живеещите в областните градове, основно високообразовани, свързват приемната грижа с временно настаняване на деца, лишени от родителска грижа в приемни семейства. Може да се направи извод, че за високата информираност на обществото по отношение на приемната грижа има принос и Националната асоциация за приемна грижа с кампаниите, съвместно с Мтел.

24% от българите свързват приемната грижа с грижа за изоставени деца, 11% я възприемат като временна грижа за деца в семейна среда, 9% я определят като вид работа за безработни. Други асоциации с по-малки дялове: “хора, които обичат и се грижат за изстрадали деца”, “отговорни хора”, “хора с добро сърце”, “хора, които имат желание и възможност да помагат на деца”.

11% от българите не знаят какво е приемна грижа, а 8 на сто смятат, че приемната грижа е осиновяване на дете (една от интерпретациите на този факт може да бъде, че те познават приемни родители-осиновители или знаят истории на осиновени в приемни семейства деца).

Допитването показва още, че доверието в приемната грижа е сравнително добро - 50% от българите биха поверили децата си на приемни семейства при инцидент.

Близо 40% от българите подкрепят деца-бежанци да се отглеждат в приемни семейства. Не получава масова подкрепа приемната грижа за деца с увреждания (36% от българите смятат, че децата с увреждания трябва да живеят в дом), приемната грижа за родилки (само 27% одобряват приемната грижа за непълнолетни родилки и техните бебета), както и децата, извършили леки противообществени прояви (само 35% одобряват тези деца да бъдат в приемна грижа). **43% от българите са съгласни, че изоставени ромски деца трябва да бъдат настанявани в приемна грижа, а не в домовете.**

Най-важните критерии, според българина, на които трябва да отговарят кандидатите за приемни родители са: да обича децата (17%), да е добър човек, с добро сърце, благороден (12%), да бъде отговорен (10%) и едва на четвърто място е кандидатът да е материално/финансово осигурен (8%).

Според проучването, 74% одобряват инвестицията в приемната грижа на Мтел, основно висшисти, с доходи между 500 и 1000 лева, живеещи основно в областни градове.

“Ние, приемните родители, знаем, че понякога е трудно за родните семейства да задържат децата си. И затова сме ние - алтернативата на тези деца, които иначе трябва да бъдат оставени на държавно отглеждане в дом. Ние сме сигурни, че трябва да има подкрепа за родители, които имат трудности, за да остане детето им с тях. Но на повечето родни семейства на нашите приемни деца е даден шанс. Нещо повече, щом те са в домовете ни, значи нищо не е приключило и, ако настъпи промяна, децата могат да се приберат при мама и татко. Истината, обаче, е друга. Не бедността, а лошата грижа, negliжирането, насилието и липсата на умения за родителство са причина за това децата да бъдат в приемна грижа.”, коментира председателят на НАПГ Мирослав Долапчиев, който е доброволен приемен родител. *“Професионалният приемен родител получава възнаграждение по граждански договор за извършване на услуга, поради липсата на нормативно основание за трудов договор, който да отразява 24-часова заетост, работа от дома и, като цяло, спецификата на приемната грижа”*, обясни от своя страна Гинка Илиева, приемен родител и член на Управителния съвет на НАПГ. *„Некоректно е механичното умножение на възнаграждението по броя на приемните деца, тъй като за отглеждането на едно дете **брутното** възнаграждение е 690 дете, а след облагане – **нетно 548,50 лв., т.е.***

по 0,80 лв. на час, за две деца приемният родител получава 160% от минималната работна заплата (МРЗ), а за три – 170% от МРЗ. Срещу това, **приемните родители нямат право на отпуск, на болнични, на обезщетения за безработица, да теглят кредити от банки или да купуват стоки на изплащане, при това – работят в режим 24 часа/7 дни/365 дни“, допълни Гинка Илиева.**

“Тиражираната в медиите статистика за 442 деца, изведени от приемни семейства[1], заради лоша грижа“, е меко казано, некоректна, тъй като е механичен сбор от данни за заличени от регистъра приемни родители и, съответно – изведените от техните семейства деца“, допълни от своя страна Мария Благоева, приемен родител от София и заместник-председател на НАПГ. Тя уточни, че не се води детайлна статистика на причините за заличаване от регистъра, поради което е невъзможно да се направи такъв извод. „Децата, изведени от приемни семейства, е напълно възможно да са осиновени, върнати в родните семейства или настанени в други приемни семейства. А заличените приемни родители може да са се отказали сами, да са починали, да са се разболели трайно или да са извън страната или населеното място“, каза още заместник-председателят на НАПГ.

Регионални срещи на екипа на НАПГ обсъжда проблемите в приемната грижа през 2017 г.

Националната асоциация за приемна грижа се среща с приемни семейства във Варна, Добрич и Силистра, за да чуе на място трудностите в грижата и предложенията на членовете на асоциацията за промяната в прилагането на приемната грижа у нас. **Във Варна НАПГ констатира като сериозен проблем липсата на комуникация между социалните служители на ОЗД и ОЕПГ, както и отношението на общинския екип към приемната**

грижа. Притеснителна е и честата смяна на социални работници в общинския екип по приемна грижа. От това потърпевши са естествено приемните родители и настанените деца. На семействата не се оказва подкрепа, отказва им се подкрепата от психолог, а някои приемни родители споделят за насилствена промяна на профилите. Приемни родители се оплакват и от лошо отношение от страна на социални работници и авторитарен подход от страна на общинската администрация. Приемните родители във Варна споделиха, че срещат трудност при прием на децата в детските градини, както и за лошо отношение към тях от страна на педагогическия персонал в учебните заведения. Заради сериозните трудности между общината и социалните работници от Отдела за закрила на детето, влошената комуникация, която сериозно затруднява приемната грижа, както и за неприемлива намеса на администрацията в методическото предоставяне на приемната грижа, НАПГ смята, че Дирекцията “Социално подпомагане” трябва да продължи да подкрепя приемните родители до разрешаването на трудностите. Препоръчваме поради сложната комуникация АСП да даде ясни инструкции към общината за ролите на всеки в процеса на предоставяне на приемна грижа. **В област Добрич има проблем с продължителното ненастаняване на деца.** По данни на приемните родители една трета от одобрените приемни семейства са без настанени

деца. В същото време по обява се набират нови семейства, настаняват им се веднага деца, а семействата натрупали опит – чакат, споделят приемните родители. **Приемните родители в Силистра се похвалиха с добра комуникация с ОЗД, ОЕПГ и ЦОП.** В областта приемните семейства са малко и не се случва да остават свободни. Стои острата нужда от качествени психолози, които да работят с децата. Приемните родители споделяха повече за постигнатите резултати, показваха снимки на вече осиновените от семействата им деца и с гордост разказваха за успехите. Впечатляващо е, че младо приемно семейство от Силистра се грижи за сирийски деца.

НАПГ избра по места координационни съвети от трима приемни родители, които да подкрепят асоциацията в нейната дейност. *“Благодарим на нашите домакини и координатори за гостоприемството и организационната работа.”*, коментира Гинка Илиева, програмен мениджър на Националната асоциация за приемна грижа. Националната асоциация за приемна грижа организира две срещи с членовете на асоциацията

и приемни родители – от Видин и Враца. В срещите от страна на НАПГ участваха заместник-председателят на асоциацията Мария Благоева и Гинка Илиева, член на управителния съвет. В рамките на срещите бяха обсъдени предизвикателствата пред приемната грижа, както и възможностите за взаимодействие между асоциацията и приемните родители, които членуват в нея.

Беше представена политиката за закрила на детето на асоциацията, както и правилата, по които НАПГ работи по жалби и сигнали. Представени бяха и приоритетите за 2017 г. Представители на Управителния съвет на Националната асоциация за приемна грижа се срещнаха и с приемни родители от **областите Перник, Търговище, Пазарджик, Хасково и Стара Загора** в рамките на инициативата си за срещи с приемни родители и членове на асоциацията.

СПЕЦИАЛНИ СЪБИТИЯ

НАПГ връчи вторите награди “Спасители на детството” за принос в приемната грижа

Четири приемни майки с наградата бяха отличени за “Спасители на детството”. Наталия Александрова и Минка Тодорова отглеждат две сестри и им дават сигурност, с която компенсират трудното начало в тяхното детство. Отличената Дима Стоянова се среща със своя приемен син в дом за изоставени с увреждания. Обичта я мотивира да се грижи за момче на 15 години с церебрална парализа, което не може да говори, не може да ходи, а комуникацията с него става единствено с докосване и поглед. Четвъртата носителка на приза е най-младата приемна майка в Пазарджишко - Ивелина Куртева. От няколко години Ивелина се грижи за момиченце, което се нуждае от непрекъснато медицинско наблюдение, лечение и грижа в болница.

Специалната награда за осиновител – спасител на детството бе връчена на Милена Димитрова, нейният съпруг Ивайло, синът им Христо, както и на Карлос и Габриел, осиновените деца на семейство Димитрови. Години след като виждат по телевизията трагедия със загинали от глад деца в сиропиталище, Милена отива по работа в дом за сираци. Там се среща със специално момче, към което изпитва силна привързаност. Предприемайки първите крачки да станат негови приемни родители, разбират, че той има брат и така се оказват не с едно, а с общо три деца. Години по-късно осиновяват хлапетата.

Националната асоциация за приемна грижа отличи и двама социални работници с приза “Спасители на детството”. Мирослава Милкова в продължение на три години е не само социален работник, но и човек, който напътства, обучава, подкрепя и откликва на всеки проблем на номинираните я приемни родители. Цветан Тодорин е награден за това, че отстоява твърдо правото на приемните деца да изкажат становище и се

противопоставя на всеки опит да бъде предприета промяна на мярката, когато това противоречи на интереса им и няма реална база за надграждане в тяхна полза.

Журналистките от Нова телевизия Василена Гръбчева и от БТВ – Мария Ванкова са отличени с наградата за принос в приемната грижа “Спасители на детството”, заради своето отношение към децата и семействата в приемна грижа. Журналистките печелят доверието на приемните родители със своята човещина, загриженост и професионализъм, които променят нагласите към приемните родители. Мария и Василена се борят със социалните проблеми и неравенства и превръщат човешките истории в емоционални разкази, които променят отношението.

Учителят – спасител на детството, отличен от Националната асоциацията за приемна грижа, е Нина Максимова – начален учител от СОУ “Св. Св. Кирил и Методий” в с. Старо Оряхово. Тя променя съдбата на 6-годишно момче с умствена изостаналост, което при настаняването си в приемна грижа, е в тежко емоционално и физическо състояние. За три години детето постига големи резултати. Научава се да чете, да пише, да смята. Първи, втори и трети клас детето завършва с грамоти за дете със специални образователни потребности, постигнало особено големи успехи в училище. **Асоциацията за приемна грижа отличава и сайта за видеоуроци Уча.се**, заради инвестицията в образованието на приемните деца и осигуряването на безплатен абонамент до портала за повече от 300 приемни деца в училищна възраст.

Двама лекари са носителите на наградата “Спасители на детството” заради своята добрина, човечност и професионализъм. Д-р Йовка Бакърджиева, специалист по физикална и рехабилитационна медицина, е носител на отличието заради неспирната ѝ борба да върне възможността на две приемни деца да ходят. Семейният лекар д-р Испар Вейсалов не се страхува да лекува деца, настанени в приемни семейства, за които няма ясна медицинска история. Не се отказва и от трудните случаи.

Специална награда получава и Клиниката по офталмология на “Аджибадем Сити Клиник болница Токуда” заради инициативата за безплатни очни прегледи на деца в приемни семейства. Всеотдайният екип на болницата демонстрира уважение и загриженост към приемните деца, което е твърде рядко в здравната система.

Три неправителствени организации грабнаха отличието “Спасители на детството”. Сдружение “Карин дом” получава отличието, заради инвестираната подкрепа и грижа към много деца с увреждания в приемни семейства, за които освен физическата, страшна е и емоционалната болка. С помощта на специалистите от сдружение “Здраве без граници” пък екипът на асоциацията подготвя приемно семейство, което да приеме бебе, инфектирано със сифилис при раждането, за което лекарите и социалните работници настояват да живее в дом за изоставени бебета, вместо в семейна среда. Специална награда получава и Националната мрежа за децата, която има изключителен принос в организационното развитие на единствената родителска организация на приемните родители.

Инвеститори – спасители на детството са 2 компании. Ozone.bg, онлайн магазинът за продукти за забавления и свободното време, заедно със сайта “Майко мила” получават отличието за инициативата си да дарят 50 раници с учебни пособия и комплекти за първия учебен ден на приемни деца от Видин, Враца и Ловеч. Награда получават и момчетата от 1bike, които реализират инициативата “Колело за смет – за дете велосипед”, в рамките на която повече от 100 деца в приемни семейства от цялата страна получават рециклирани детски велосипеди. **Специална награда получават и служителите на Мтел**, които в последните 5 години даряват индивидуално за образование на деца в приемни семейства.

Националната асоциация за приемна грижа не може да съществува без доброволчеството и експертизата на няколко личности и организации, които даряват време, знания и умения. Със специалното отличие “Спасители на детството” са отличени IT специалистът Йосиф Черешаров, който дарява технически ресурси и знания на асоциацията и компанията OBS, която подарява на НАПГ софтуерен продукт за управление на отношенията с членовете на асоциацията на стойност близо 30 000 лева. Психологът на НАПГ Румен Колев е отличен за своята пряка работа с приемните младежи, а рекламната агенция СМАРТС е наградена за своята инвестиция в каузите на НАПГ.

Националната асоциация за приемна грижа отличава с приза “Спасители на детството” всички служители в социалната сфера на община Минерални бани. Общината е малка, но в нея работят сърцати хора, които подкрепят приемните родители във всичко, което е важно за тях. Образователната инфраструктура в общината приема децата от приемни семейства, а общинската администрация насърчава приемните родители, като им предоставя различни форми за подкрепа и гарантира участието им в обществения живот.

НАПГ договори с МОН предоставянето на обучителна информация на образователната система относно децата в приемна грижа

Националната асоциация за приемна грижа организира регионална среща по приемна грижа във Видин, посветена на адаптацията на децата от приемни семейства в образователната система. В срещата участва заместник-министърът на образованието Деница Сачева, която посочи, че ангажимент на всички е приемането на децата в образователната система. *„Ранната диагностика още в детската градина и училището ще е приоритет на образователното министерство, като за това ще бъдат обучени повече от 1500 специалисти”*, коментира заместник-образователния министър. МТСП и МОН залагат на интегрираните услуги за деца, коментира още Сачева. Приобщаващото образование ще е български приоритет по време на Европредседателството, заяви още Сачева. *„Децата имат право на образование, а задължение на социалния работник и на учителя, в партньорство с приемните родители на детето, е да гарантират приемаща среда, която развива малчуганите”*, посочи Александър Миланов, член на Управителния съвет на НАПГ пред повече от 100 участници в срещата – приемни родители, социални работници, експерти, учители и директори на учебни заведения. В представянето си Александър Миланов посочи за това, че децата в приемни семейства са жертви на насилие и на negliжиране, както и с травми в детството, които определят поведението им в училищна среда. НАПГ ще предостави обучителна информация на регионалните инспекторати по образованието относно приемната грижа и потребностите на децата в приемна грижа, коментира още Александър Миланов.

Участниците в срещата разказаха за своя опит със специалистите в образователната система. Приемни родители разказаха за добри практики на приемане на децата, както и на случаи на пренебрегване и negliжиране в образователната среда. Мария Семерджиева, съветник на министъра на образованието, представи новата наредба за приобщаващо образование, която регламентира възможността социален работник да управлява случай на дете с проблеми в образователната система.

В среща, проведена преди това, заместник-министърът на образованието Деница Сачева представи и данни за това, че повече от 206 хиляди деца не са обхванати от образователната система. 170 000 деца са посетени у дома, като 17 000 са върнати в класните стаи. 80% от децата, които не са на училище, са емигрирали в други държави.

Приемната грижа е недостатъчно разбрана и разпозвана не само от учениците, но и от учителите и родителите, коментира още Гинка Илиева. Точно затова е необходимо в системата да се отвори място за тази тема, допълни програмният мениджър на НАПГ. **Учителите в детските градини и училищата ще могат да преминават обучения за нуждите на децата от приемни семейства.** Такива модули ще бъдат включени в курсовете за допълнителна квалификация в областта на приобщаващото образование, каза от своя страна зам.-министърът на образованието и науката Деница Сачева. Тя пое ангажимент Министерството на образованието и науката да предостави на регионалните управления на образованието (РУО) информация за приемната грижа – какво представлява, какви са особеностите на децата от приемни семейства и др. Началниците на РУО ще я разпространят до детските градини и училищата в съответния район. Ролята на социалния работник, който отговаря за защитата на правата на приемното дете, най-често от отдела за закрила на детето, е ключова за подкрепата на децата в риск в училище, но на практика няма ясни насоки и правила за участието му в екипа за подкрепа на ниво училище, коментира от своя страна Мария Благоева. Тя допълни, че педагогическият съветник на ниво училище е нужно да бъде обучен и подготвен, за да осъществява реална подкрепа на учениците, отглеждани в приемни семейства, и на учителите, които им преподават.

В рамките на срещата бе обсъдена и дискриминацията спрямо деца, настанени в приемна грижа, по отношение на привилегиите им при продължаване на образованието в университет. В момента Законът за висшето образование дава възможност на младежи, напуснали домове за деца, лишени от родителска грижа, да бъдат приемани с преференции във висшите училища – например, без да плащат такси за изпити, без да дължат семестриални такси, както и да ползват преференции при настаняването в общежития. НАПГ потърси съдействие от МОН да предприеме инициатива за промяна на Закона за висшето образование, като допусне възможността режимът на т.нар. “положителна дискриминация” да бъде въведен за всички деца, които към датата на придобиване на право за висше образование и кандидатстване в университет, са обект на държавна закрила.

ПОДКРЕПА ЗА НАЙ-МАЛКИТЕ И УЧЕНИЦИТЕ

30 първолаци от приемни семейства изпратиха Националната асоциация за приемна грижа и Мтел

261 българчета от приемни семейства от 1 до 12 клас получиха раници с учебни пособия, подарък от водещия телеком Мтел и Националната асоциация за приемна грижа по повод старта на учебната година.

30 от раничките са специално за първолаците, настанени в приемни семейства. Чантите съдържат така необходимите сметала, флумастри, тетрадки с тесни и широки редове и квадратчета, както и много други помагала в помощ на прекриващите училищния праг за първи път. Инициативата за подаряване на пособия преди първия училищен звънец се случва за трета година, като Националната асоциация за приемна грижа и Мтел са подпомогнали досега близо 500 деца в приемна грижа.

По традиция Националната асоциация за приемна грижа изпрати първолаци от приемни семейства. Заместник-министърът на труда и социалната политика Росица Димитрова, заедно с членовете на Управителния съвет на НАПГ Александър Миланов и Цветелина Радупова и координаторката на асоциацията за област Плевен Цветослава Лазарова присъстваха на тържеството за първия учебен ден в Началното училище “Кнежица” – гр. Кнежа. През 2017/2018 година първолаци в това училище ще бъдат 3 деца, настанени в приемни семейства в града. В откриването на учебната година участва и кмета на община Кнежа Илиийчо Лачовски.

“Приемните семейства са особено важни за децата, които са в беда. Училището е сигурното място, на което те трябва да бъдат приети. Вярвам, че образованието е единственият начин за излизане от изолация и реално включване в икономиката.”, каза пред родителите и учениците заместник-министъра на труда и социалната политика Росица Димитрова.

“С първия учебен ден започва голямото приключение за децата и техните родители. Повечето малчугани в приемни семейства имат труден старт в живота, но благодарение на образованието и подкрепата от приемните им родители, ще могат да имат сигурно детство и щастливо бъдеще”, каза по повод първия учебен ден приемната майка Цветелина Радупова, която е и член на Управителния съвет на Националната асоциация за приемна грижа. От своя страна Александър Миланов от родителската организация допълни, че училището трябва да е сигурно място за всички деца, без значение от социалния им статус и трудностите в техния живот. *“Много ни тревожи фактът, че масово детски градини и училища не посрещат добре децата от приемни семейства и ги третират като проблемни и различни деца.”*, коментира Миланов. Той припомни, че Министерството на образованието и науката планира обучение за педагогическите кадри по отношение на приемната грижа, нейните обществени функции и особеностите в грижата за изоставените деца.

Летен лагер за най-малките в приемните семейства, членове на НАПГ

Повече от 80 деца и техните приемни родители прекараха близо седмица в летния лагер в гр. Балчик, като част от инициативите на Националната асоциация за приемна грижа и Мтел за подкрепа на децата в приемни семейства. В лагера се включиха деца от 4 до 13 години, които са от всички региони на страната. В рамките на едноседмичната почивка родителите имаха възможност да се запознаят, а децата – да прекарат време с връстници. Националната асоциация за приемна грижа проведе обучителни

сесии за споделяне на опит в грижата за деца с увреждания, както и супервизии, проведени от Вера Колешева. Благодарение на подкрепата на Мтел децата посетиха Делфинариума във Варна, както и различни атракции в КК "Албена".

Подарихме велосипеди на 120 деца заедно с приятелите ни от 1bike

За трета поредна година велоработилница 1bike проведе кампанията „Колело за смет, за дете велосипед“.

В партньорство с магазини Drag Zone веломайсторите поправиха стари велосипеди, а после направиха лятото на десетки деца по-щастливо. През 2017 година минималната цел бе да бъдат зарадвани 100 деца, които са лишени от родителска грижа и са настанени при приемни семейства. Партньор на инициативата бе Националната асоциация за приемна грижа, която е единствената родителска организация, защитаваща правата на децата в приемна грижа.

За разлика от предишните години, когато кампанията бе концентрирана в определени градове, през

тази тя достигна до деца от цялата страна.

ПОДКРЕПА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И МЛАДЕЖКО ВКЛЮЧВАНЕ

54 деца от приемни семейства получиха безплатен достъп до видеоуроците на Уча.се

Момчета и момичета от 1 до 12 клас, които са настанени в приемни семейства, получиха възможността през 2017 година да подобрят значително представянето си в училище, благодарение на портала за видеоуроци и упражнения **Уча.се**. Един от най-трудните моменти за всеки ученик в училище е да разбере напълно преподадения урок. Обществена тайна е, че децата в приемни семейства идват от социален дом или среда, в която са били negliжирани и пренебрегвани. За тях училищната адаптация е много по-дълъг процес, който изисква повече индивидуално отношение, както и инвестиция в създаването на умения за учене и запомняне, както и за затвърждаване на знанията.

Двама абитуриенти, пет десетокласници, седем седмоласници и много първолаци от приемни семейства в цялата страна бяха само част от децата, които ползваха информационната система за учене. Това се случи благодарение на

жеста на портала **Уча.се** и на един от неговите създатели Дарин Маджаров. По този начин НАПГ получи възможност да изпълнява ангажимента си да подкрепя учениците в приемни семейства, като им гарантира достъп до знание информация, до която те трудно имат достъп.

“Аз вярвам, човек получава в живота това, което сам си заслужи. Ако се развива, учи, полага усилия, получава много повече шансове за успех и щастлив живот. Ако се скатава и минава между капките, не го чака нищо добро. Знам, че обществото ни е длъжник на децата, лишени от родителска грижа. Приемната грижа е един от начините да поправим лошото начало в живота на децата. Затова и помагаме.”, коментира **Дарин Маджаров**.

“Инвестицията в образование е много важна, защото знаем, че образованието е един от начините да се справиш с трудностите в живота и да се реализираш като успешен човек. Сърдечно благодарим на Дарин и неговия екип за това, че стават част от нашите приятели, като заедно с нас инвестират в образованието на уязвими деца.”, каза **Мирослав Долапчиев**, председател на Националната асоциация за приемна грижа.

Уроците на **Уча.се**, са разработени по иновативен начин. Те комбинират разбираем за децата език с подход, който задържа интереса им. Увереността на всеки ученик може да се подсири с проверката. Тук идва ролята на упражненията след видео уроците, които ориентират учениците, доколко се справят с ученето. Упражненията на **Уча.се** са интересни, не отнемат много време и дават ясни индикации за придобитите знания. Най-ценната част е, че при пропуски, учениците се връщат на онова място от видео урока, което да обясни всичко, което не е разбрано.

Изпратихме 7 абитуриенти през 2017 година

За Мтел и НАПГ каузата на приемната грижа е много повече от инициатива в областта на корпоративната социална отговорност – това е специален жест на внимание, обич и грижа към деца и младежи в риск. Благодарение и на общата подкрепа, те получават шанса да растат в семейна среда, да получат образование, да пораснат силни, достойни и щастливи хора.

Всеки абитуриент заслужава своята приказна празнична вечер. А тя мина като истински бал: абитуриентите ни бяха красиви и елегантни, а още по-щастливи ни направиха със своите трогателни истории, със своята сила на характера, с амбицията и добротата, която са успели да съхранят напук на трудностите. Гостите бяха поздравени от народните представители Велислава Кръстева и Михаил Христов. Специално видеопослание

към абитуриентите отправи и сноубордистът Радо Янков. Изненадата на вечерта беше звездата на „Вирджиния Рекърдс“ – талантливата Дара. Както подобава на бал, песните и наздравиците продължиха и след полунощ. За дарителите остана най-голямото удовлетворение: силата да направиш друг щастлив.

10 младежи от приемни семейства получиха таблети от НАПГ и Huawei

Националната асоциация за приемна грижа зарадва 10 младежи от приемни семейства с таблети. Мобилните устройства улесняват достъпа до информация и знания, както и ще им помагат в свободното време. Чисто новите таблети бяха доставени до приемните

младежи от Белградчик, Хасково, Перник, Търговище, Пазарджик, Кюстендил, Шумен и София. Приоритет на Националната асоциация за приемна грижа е инвестицията в младите хора в приемната грижа – приемните младежи и родните деца на приемните родители. Този ключов приоритет за първи път е поставен от Управителния съвет на асоциацията още през 2013 година, като за последните 4 години младежката мрежа на организацията се разраства и

има своите успехи. Даряването на таблетите е продължение на инициативата за подкрепа на младите хора. *“Ние вярваме, че младите хора в приемна грижа са особено важни за развитието на тази обществена грижа за деца. Техният опит е също толкова важен, колкото и на приемните родители.”*, коментира Мирослав Долапчиев, председател на Националната асоциация за приемна грижа.

12 ученици от приемни семейства получават стипендиите за развитие на таланта "Продължи"

12 стипендии отидоха при деца, настанени в приемни семейства, които имат много добър успех, малко неизвинени отсъствия и са от 7 до 11 клас. Преди 3 години, заедно с екипа на фондация bcause, Националната

асоциация за приемна грижа учреди стипендии "Продължи".

"Стипендиантската програма "Продължи" е много важна за нашата организация, защото чрез нея ние показваме, че децата в приемни семейства постигат много успехи, въпреки всички предизвикателства, които са имали преди приемното семейство. Те са награда за усилията, смелостта и желанието за развитие.", коментира Мирослав Долапчиев, председател на Националната асоциация за приемна грижа. *"С тези стипендии даваме възможност на младежите да видят смисъла на това да полагаш усилия и да печелиш битки. Те успяват да увлекат и други след себе си и да бъдат техен пример.",* споделя от своя страна Яна Рупева, директор "Дарителски програми" на фондация bcause.

През първата година на инициативата "Продължи" кандидатстваха 10 стипендианти, които стартираха участието си в стипендиантската инициатива със среден успех Много добър (5,34). През втората година 7 от стипендиантите продължиха участието си в програмата, като успехът им вече беше по-висок – Отличен 5,55. Останалите трима отпаднаха, но не поради нисък успех - двама бяха вече в 12 клас, а един беше върнат в родното си семейство. През 2016/2017 учебна година НАПГ може да се похвали с двама студенти, които вече са стипендианти на програмата "Готови за успех" на фондация bcause.

Стипендиите са месечни, в размер на 50 лева и се отпускат срещу препоръка за развитието на определен талант и при условие за много добър успех.

Младежи от приемни семейства се обявиха срещу различното отношение към тях

През 2017 г. Националната асоциация за приемна грижа организира девети лагер за младежи в приемни семейства. В първия от традиционните два годишни лагери за младежите бяха обсъждани теми, свързани със самочувствието, самооценката, емоционалната адаптация и предизвикателствата пред децата в приемните семейства. Младите хора обсъждаха препоръки за поведение на социалните работници и приемните родители в различните етапи от приемната грижа. Техните съвети ще бъдат издадени в учебна брошура, която ще достигне до всички, ангажирани с приемничеството у нас.

За приемните деца основна трудност е свръхзакрилата и различното отношение, което демонстрират образователната и социалната система. *"Не мога да разбера защо като футболист приемните ми родители не могат да се похвалят с моите успехи от турнири със снимки от награждаванията.",* споделя 15-годишният Димитър*. За 16-годишната Таня е необяснимо защо класният ѝ ръководител обяснява на всички, че тя е

в приемно семейство. *“Ужасно тъжна съм, защото всички ме гледат като извънземна, защото аз съм единствената в приемно семейство в моето училище. Останалите ме гаврят и ми се подиграват. Аз им отвърщам и накрая се оказвам аз лошата.”*, споделя Таня*. Младежите от приемни семейства поискаха спиране на свръхзащитата и оправдаването за важни неща в живота им с обяснението, че са в приемна грижа. Освен публикуването на

изображения, като пример младежите дадоха невъзможността да излизат в чужбина с приемните си родители, преместването в друго приемно семейство, когато приемните родители отиват на екскурзия или отсъстват за няколко дни и др.

За родните деца на приемните родители най-сериозен е проблемът с ревността, както и с това, че никой не им помага, когато приемните деца напускат дома на приемните родители. Този страх е постоянен и често се превръща в тревожност, казват психолозите на Националната асоциация за приемна грижа. *“Вече седем деца минаха през нашето семейство, но нито веднъж нито един социален работник или психолог не попита как се чувствам аз, какво преживявам и какво ми е на мен след всяка раздяла.”*, казва 17-годишният Виктор*. Лагерите, организирани от НАПГ, са единственото място за споделяне на опит, емоции и преживявания на децата и младежите от приемни семейства. Всяка година асоциацията организира поне 2 младежки лагера и една тридневна среща на млади хора с ясното убеждение, че разказването на преживяното променя децата и помага за тяхната социализация. В рамките на този лагер младежите имаха възможност да получат професионални съвети за своята професионална реализация, както и за презентационните си умения от експерти от водещия телеком Мтел. Председателят на НАПГ Мирослав Долапчиев даде ценни съвети и насоки на младежите как да защитават тезите си и да аргументират гледните си точки, за да могат да бъдат по-активни в защитата на собствените си права. В специална сесия, посветена на правата на децата и на уменията за общуване, младите хора имаха възможност да анализират собствения си принос за утвърждаването на ценностите на детството.

ХУМАНИТАРНА ПОДКРЕПА ЗА ПРИЕМНИ СЕМЕЙСТВА

Коледна и Великденска подкрепа за приемни родители от цялата страна

Заедно с нашите приятели от Холидей Хироус зарадвахме 240 приемни семейства, членове на асоциацията, за Великден. Пакети с хранителни продукти получиха нашите семейства в Русе, Бургас, Враца, Хасково, Стара Загора, Търговище и Варна. Весели празници приятели и Честито Възкресение Христово!

За шести път Националната асоциация за приемна грижа и Холидей Хироус дариха хранителни пакети на приемни семейства, които отглеждат две или повече деца. Тази година 80 кутии стигнаха до приемни семейства, членове на НАПГ, в няколко региона на страната. Хранителните пакети съдържаха продукти от първа необходимост, а в някои от тях имаше и месни продукти,

кори за баница. За пореден път децата получиха Коледна играчка, дарена в рамките на инициативата на Холидей хироус за събиране на детски играчки. Инициативата набра близо тон играчки. В рамките на цялата кампания на семейства в нужда бяха дарени повече от 6500 пакета.

РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА

НАПГ ревизира Политиката си за жалби и сигнали и въвежда експерти, които да работят по жалби и сигнали

Националната асоциация за приемна грижа работи почти от създаването си по своята **Политика за работа по жалби и сигнали**. През 2017 година асоциацията е работила по повече от 134 сигнала на действащи приемни родители, свързани с прилагането на приемната грижа у нас. По решение на Управителния съвет, от 1 януари 2017 година, комисията, която разглежда жалбите и сигналите, постъпили в асоциацията, ще се състои от трима членове.

Вера Колешева започва професионалният си опит в подкрепата за деца преди повече от 15 години. Работила е с родни, приемни, осиновителни семейства. През последните години от професионалната ѝ история е ангажирана със супервизия и консултиране на професионалисти, екипи от социални работници и родители, в подкрепа на работата им и грижата за децата. *“Далеч съм от мисълта, че има готови рецепти за различните*

ситуации, в които попадаме като родители. Затова веруемто ми в професионален и личен план е, че заедно можем да дискутираме и търсим приемливи решения на наболели проблеми и затруднения.”, споделя Вера Колешева. **Мария Благоева** е член на Националната асоциация за приемна грижа от самото ѝ създаване – през 2009 година. Тя е приемен родител с дългогодишен опит, като се е грижила за тинейджър, а сега полага грижи за две деца, изведени от социален дом. Мария Благоева е инженер по образование, като успешно завършва програмата “Прайд” за обучение и подготовка на приемни родители. **Гинка Илиева** е третият член на Комисията за работа по жалби и сигнали на НАПГ. Тя е приемен родител и програмен мениджър на Националната асоциация за приемна грижа. Преминала е през няколко допълнителни обучения за работа с деца, жертви на насилие, както и за управление на случая в социалната работа. **Жалба или сигнал се подават до Националната асоциация за приемна грижа през страницата на НАПГ, официално чрез електронно писмо или на хартиен носител - по пощата.** В сигнала се описва цялата налична информация, която има приемния родител по случая, излагат се аргументи. Задължително се посочват три имена, адрес и телефон за обратна връзка. НАПГ не разглежда анонимни жалби и сигнали. В правомощията на асоциацията е даде своята експертна гледна точка на приемния родител, да поиска информация от заинтересованите страни – екипи по приемна грижа, отдели за закрила на детето, агенции и институции. Срокът, в който НАПГ отговаря на сигнали и жалби, е 14-дневен. Комисията, ангажирана с разглеждането на жалби и сигнали, може да упълномощи координатора на НАПГ на областно ниво, който да проведе от името на НАПГ работна среща между спорещите страни и да даде своето становище, преди оформянето на финалната позиция на асоциацията. Препоръчително е отговорите на НАПГ да са писмени до подалия жалбата. Сигналите и жалбите се регистрират в специален регистър, до който достъп имат единствено членовете на комисията, които разглеждат жалбите. Сигналите и жалбите могат да бъдат свързани с нарушени права на децата от страна на различните системи (здравна, образователна, социална), за социална работа, която не е в интерес на детето или на приемния родител, както и когато приемните родители имат основателни притеснения за нарушаване на техните права.

Насърчихме екипното взаимодействие с новите координатори на НАПГ

Екипна среща на координаторите на НАПГ се проведе в столицата от 31 март до 2 април 2017 г. По време на работната среща бяха представени актуалните предизвикателства пред приемната грижа, участието на НАПГ в Консултативния експертен съвет, който управлява

проекта “Приеми ме 2015”, както и бяха обсъдени планове на асоциацията за 2017 година. В срещата участваха координаторите за областите София, Плевен, Пазарджик, Габрово, Ловеч, Хасково, Бургас и Шумен. Управителният съвет на НАПГ планира в рамките на годината да проведе срещи с всички членове в страната.

Промяна в координаторите на Националната асоциация за приемна грижа и екипа на асоциацията през 2017 г.

- Таня Ганева стана координатор за област Кърджали
- Считано от 31 август 2017 г. НАПГ се раздели с координатора си за област Стара Загора г-н Светлозар Русев
- Цветослава Лазарова – Пакова стана координатор на НАПГ за област Плевен
- Снежинка Дойнова е координатор на НАПГ за област Бургас
- Ема Кичева стана координатор по международното партньорство на асоциацията

ПОЗИЦИИ НА НАЦИОНАЛНАТА АСОЦИАЦИЯ ЗА ПРИЕМНА ГРИЖА ПРЕЗ 2017 Г.

Реинтеграциите на деца в родните им семейства ги поставя в реална опасност

Националната асоциация за приемна грижа потърси подкрепата на **Националната мрежа за децата** относно притеснителни случаи на реинтеграция на деца в родните им семейства. Причината НАПГ да се обърне към НМД е в това, че мрежата обединява повече от 100 детски организации, част от които се срещат със същия проблем при извеждането на деца и връщането им в родните семейства.

Писмото е адресирано до Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето, Омбудсмана на Република България и УНИЦЕФ, като в него се обръща внимание на тревожната информация за начините, по които се работи и случва на практика реинтеграцията на деца към родните им семейства.

Организации, членове на Национална мрежа за децата, сред които и Националната асоциация за приемна грижа, цитират редица конкретни случаи, които показват тревожна тенденция за реинтеграция на децата в биологичните им семейства, без да се съблюдава най-добрият интерес на детето.

Извеждането на децата от приемни семейства и други услуги и реинтеграцията им в биологичните им семейства в някои случаи се извършва без наличието на системна и целенасочена подкрепа на родното семейство и без да се отчитат реалните възможности на биологичните родители да осигурят адекватни и подходящи грижи, които да задоволяват нуждите на децата и да развиват и надграждат техния потенциал. Обезпокоителна е и информацията за начина, по който първоначално се извеждат децата – без нужната подготовка и план, без включването на различните участници в процеса, като се прекъсва и всякаква връзка между тях.

Има сигнали, че от страна на някои отдели “Закрила на детето” се забранява контактът между приемните родители, родното семейство и децата след извеждането им, което за нас показва системен проблем в практиката, липсата на качество на процеса и разглеждането на ключовите участници като партньори, и въвличането им в планирането на грижата и процеса на взимане на решения по случаите.

Конкретните предложения, отправени от организациите, които работят с подобни случаи, са свързани с необходимостта от по-задълбочено проучване на практиката на реинтеграция на децата в страната, анализ и препоръки за подобряване на работата на социалните работници от отдел „Закрила на детето“, както и подготвянето на указания/насоки за работа и промяна на подхода на социалните работници, включително и при взимането на решение за реинтеграция, което не трябва да се случва еднолично, а в екип от специалисти (социалният работник, водещ случая, участник от Екипа по приемна грижа, психолог), с участието на приемните родители, биологичните родители и детето.

Във връзка с изпратеното писмо, **Национална мрежа за децата** **отправи предложение за организиране и провеждане на работна среща**, домакинствана от Агенцията за социално подпомагане, с широкото участие на представители на самата Агенция и на дирекциите „Социално подпомагане“, доставчици на услуги, приемни родители, Омбудсмана, Държавната агенция за закрила на детето, УНИЦЕФ и неправителствени организации, сред които и Националната асоциация за приемна грижа.

Целта на предложената среща е обсъждане на практиката по реинтеграция в страната, предизвикателствата пред различните участници, проучване на ситуацията през погледа на различните страни, обсъждане на конкретни предложения за подобряване на практиката и подкрепата, която различните партньори могат да окажат.

НАПГ продължава да настоява за образователен ценз и възраст за приемните родители и за наказателна отговорност на социалните работници при инциденти с деца

Във връзка със медийни публикации, свързани с качеството в приемна грижа, Националната асоциация за приемна грижа, която е обединение на повече от 500 приемни родители в България, припомня декларираната многократно своя позиция, а именно:

Налице е тенденция към занижаване на критериите при подбор на приемните родители. Нещо повече. Засилва се подборът на хора, навършили пенсионна възраст или хора с ниска образователна степен. За съжаление тези кандидати оформят лицето на приемната грижа и нашето обяснение е, че става въпрос за удобни хора, с които се работи далеч по-лесно. Преди няколко месеца видяхме, че **приемната грижа се предлага като поминък на цели села**, които най-често са в роднински отношения със социални работници или служители, от които зависи утвърждаването на кандидатите. Това поставя под въпрос **мотивацията на хората, на които се поверяват деца, както и на социалните работници**, ангажирани с оценката и обучението на бъдещите приемни родители.

От години Националната асоциация за приемна грижа настоява за завишаване на критериите, които се отнасят до качеството на приемната грижа. Многократно ни **предложения за изискване на образователен ценз и определена възраст за приемните родители**, бяха отхвърляни с аргумента, че **това е дискриминация**. Факт е, че за далеч по-малко отговорни длъжности се изисква образователен ценз и това не е дискриминация, а за работа свързана с отговорности за живота, здравето и развитието на деца, такъв ценз не е необходим. Бихме искали да стане ясно, че **неподходящите, според нас, приемни родители, попадат в системата в следствие на некачествена оценка и обучение** от страна на социалните работници. Безспорно за НАПГ е тревожно, че социални работници, които отговарят за децата и приемните семейства, в повечето случаи са със завършено средно образование, а по регионите социален работник се става не толкова с умения и знания, а с политическо или местно лобиране. Друга притеснителна тенденция е реинтеграцията на деца от приемни семейства в родните им такива, без да са налице промяна на обстоятелствата в биологичната среда.

В много от случаите преместването предизвиква невъзвратим стрес в децата, а това далеч не е най-доброто за тях. **За съжаление няма социални работници, които да са понесли отговорност за детското страдание и проваленото връщане на деца в родните им семейства.** Обяснението, че социалните работници са претрупани и недостатъчно добре платени и неподкрепени, е само оправдание и не бива да се превръща в проблем за децата и тяхното сигурно детство.

Ние от НАПГ бихме искали служителите, които утвърждават, настаняват и извеждат деца от приемни семейства и ги връщат в родните им семейства, да застават с конкретни аргументи зад действията си и **да поемат цялата наказателна отговорност за погрешно взети решения**. Считаме провеждането на политики, бизнес акции или просто осигуряване на поминък в замяна на провалени детски съдби за висша форма на чиновнически цинизъм. В този случай следва да се акцентира върху мотивацията на социалните работници, в чийто ръце са поверени както децата в приемна грижа, така и приемните родители, които често стават жертва на личностно разчистване на сметки. **Това, че социални работници са професионалисти не бива да ги крие зад удобен административен параван и вината да се носи единствено от приемните родители.**

Националната асоциация за приемна грижа има волята и възможността да участва в промяната в приемната грижа. От 25.12.2015 г. НАПГ е част от Консултативния експертен съвет на Агенцията за социално подпомагане, който управлява проекта “Приеми ме 2015”, с който до 2018 г. се развива приемната грижа в България. Ние насърчаваме усилията на държавата да “въведе ред” в приемната грижа с приемането на критерии за подбор и качество в приемната грижа. Ние, като участници в промяната, ще настояваме и за същите действия към социалните работници, за да имаме приемни родители и специалисти в приемната грижа, за които сме сигурни, че имат правилната мотивация, възможностите за подкрепа и необходимите знания и умения за грижа за деца в беда. На последното си заседание Консултативният експертен съвет взе решение да се създаде независима експертна група от неправителствените организации, която да предлага помощ и решения при възникнали по-сложни казуси в приемната грижа в цялата страна.

